

THE PLACE OF PHILOSOPHY IN ISLAM

Lobar Ergashevna Gadoyeva

Associate Professor of the Department of Social Sciences, Ph.D

Bukhara State Medical Institute

Bukhara, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: social mobility, mechanisms, women, status, social life

Received: 30.11.23

Accepted: 02.12.23

Published: 04.12.23

Abstract: In this article, the author presented his research results on the place of philosophy in Islam. Islam is a science, a philosophy, and a religion at the same time. This is a monolithic, powerful worldview system that determines the entire life path of a person from beginning to end. It does not exist outside of Islam.

FALSAFANI ISLOMDAGI O'RNI

Lobar Ergashevna Gadoyeva

Ijtimoiy fanlar kafedrasida dotsenti, PhD

Buxoro davlat tibbiyot instituti

Buxoro, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: ijtimoiy harakatchanlik, mexanizmlar, ayollar, maqom, ijtimoiy hayot

Annotatsiya: Ushbu maqolada muallif falsafaning islomdagi o'rni haqidagi tadqiqot natijalarini taqdim etgan. Islom bir vaqtning o'zida ilm, falsafa va dindir. Bu insonning butun hayot yo'lini boshidan oxirigacha belgilaydigan monolit, kuchli dunyoqarash tizimi. Islomdan tashqarida mavjud emas.

МЕСТО ФИЛОСОФИИ В ИСЛАМЕ

Лобар Эргашевна Гадоева

Доцент кафедры социальных наук, к.э.н.

Бухарский государственный медицинский институт

Бухара, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: социальная мобильность, механизмы, женщины, **Аннотация:** В данной статье автор изложил свои результаты исследования по

статус, общественная жизнь

вопросу место философии в исламе. Ислам представляет собой и науку, и философию, и религию одновременно. Это монолитная мощная система мировоззрения, определяющая весь жизненный путь человека от начала до заката. Вне ислама ее не существует.

KIRISH

Islom falsafasi islomlashuvning birinchi asrlaridan boshlab koʻzga koʻringan musulmon din ilohiyotchilari va olimlari tomonidan anglab yetilgan va oʻrganilgan taʼlimotlar majmuidir. Islom falsafasining paydo boʻlishi va rivojlanishi tarixi uzoq va murakkab boʻlib, turli davrlarni: dogmatizatsiya, erkin fikrlash, ratsionalizm, tasavvuf va islohotchilikni oʻz ichiga oladi. Buning oqibati koʻplab diniy oqimlar va tashkilotlarning paydo boʻlishi boʻlib, ularning xilma-xilligi va falsafiy tadqiqotlarning kuchli oqimini kuchaytirdi.

Aynan islom falsafa maktabining yuksak darajasi butun dunyoda uning hukmron mavqeini belgilab berdi. Shuni taʼkidlash kerakki, falsafani oʻrganish Qurʼon va sunnatni (aql) yordamida oʻzlashtirish bilan uzviy bogʻliqdir. Zero, butun islom dini insonga Alloh taolo tomonidan neʼmatlarning eng oliysi sifatida berilgan, oʻz haqiqatlarini sogʻlom aql bilan idrok etishga asoslanadi. Shuning uchun falsafa aqlidir. Biroq, bilimsiz haqiqatlarni tushunish mumkin emas.

ASOSIY QISM

Islom falsafasi - oʻrta asrlarda islomni qabul qilgan va asosan arab (kamroq fors) tilidan foydalangan Sharq xalqlari mutafakkirlari tomonidan ishlab chiqilgan falsafiy taʼlimotlar majmui. Keyinchalik islom mamlakatlari milliy tillarida (turk, urdu va boshqalar) asarlar tobora koʻproq paydo boʻla boshladi. Baʼzan islom falsafasi doirasida oʻrta asrlar yahudiy faylasuflarining arab tilida yozilgan va islom diniy taʼlimoti aniq taʼsirida yozilgan asarlari ham koʻrib chiqiladi. Zamonaviy islom faylasuflari koʻpincha ingliz tilida ham yozadilar, chunki ularning asarlari arab davlatlarining ingliz tilida soʻzlashuvchi elitasiga, Pokistonga (ingliz tili rasmiy hisoblanadi), shuningdek, Gʻarb mamlakatlaridagi musulmon diasporasiga qaratilgan.

Hozirgi kunda islom falsafasi, jumladan, Gʻarb sivilizatsiyasi va falsafasi taʼsirida jiddiy oʻzgarishlarni boshdan kechirdi. "Arab falsafasi" atamasi bu maʼnoda qoʻllaniladigan yagona atama emas. Faylasuf va falsafa tarixchilari ham "islom falsafasi", "arab-musulmon falsafasi", "arab Sharqi falsafasi" va boshqalar haqida gapiradilar.

Musulmon mamlakatlarida islom majburiy taʼlimot boʻlganligi sababli, bu mamlakatlarda falsafaning anʼanaviy yoʻnalishlarining islom ilohiyoti (M. Qadafiyning siyosiy konsepsiyasi, "islom demokratiyasi" siyosiy-gnoseologik konsepsiyasi) bilan oʻziga xos gibridlari mavjud yoki mavjud boʻlgan. A. Soroush va boshqalar). Shu bilan birga, hozirgi vaqtda arab tili falsafasi Eron

falsafiy tafakkuriga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda, aksincha yo'nalish kuzatilmayapti – eron faylasuflarining asarlari arab dunyosida kam ma'lum.

“Falsafa” atamasi arab tiliga ancha-muncha vaqt oldin kirib kelganiga qaramay, Islomning buyuk allomalari va ummatimiz imomlari (ma'naviyat peshvolari)ning hech biri o'zini faylasuf deb atamagan. Yunon tilidan so'zma-so'z tarjima qilingan "faylasuf" "donolikni sevuvchi" degan ma'noni anglatadi. Bu zohiriy jozibali so'zlar islom ruhiga to'g'ridan-to'g'ri zid bo'lgan ma'noni yashiradi.

“Falsafa” atamasi arab tiliga ancha-muncha vaqt oldin kirib kelganiga qaramay, Islomning buyuk allomalari va ummatimiz imomlari (ma'naviyat peshvolari)ning hech biri o'zini faylasuf deb atamagan. Yunon tilidan so'zma-so'z tarjima qilingan "faylasuf" "donolikni sevuvchi" degan ma'noni anglatadi. Bu zohiriy jozibali so'zlar islom ruhiga to'g'ridan-to'g'ri zid bo'lgan ma'noni yashiradi.

Islom falsafasi taraqqiyotida uchta asosiy bosqichni ajratib ko'rsatish mumkin:

klassik yoki o'rta asrlar (VIII-XV asrlar);

Oxirgi o'rta asrlar (XVI-XIX asrlar);

zamonaviylik (XIX-XXI asrlarning ikkinchi yarmi).

Arab falsafasining paydo bo'lishi kalom (ratsional ilohiyot)ning ilk vakillari faoliyati bilan bog'liq bo'lib, ular inson irodasi erkinligi va ilohiy sifatlar haqidagi masalalarni muhokama qilishdan boshlab, doirasidan tashqariga chiqqan tushunchalarning rivojlanishi bilan yakunlanadi. dindan. Mo'taziliya maktabi pravoslav islom pozitsiyalaridan ancha chetga chiqdi.

XULOSA

IX asrda arablar antik davrning tabiiy ilmiy va falsafiy merosi bilan keng tanishdilar. Ularning diqqat markazida Aristotel falsafasi tabiatshunoslik va mantiq masalalariga katta qiziqish uyg'otadi. Aristotel falsafasining o'zlashtirilishiga Afina va Iskandariyadagi neoplatonik maktablarning keyingi sharhlovchilari asarlari bilan tanishish vositachilik qilgan. Arab aristotelchiligining asoschisi Al-Kindi. Abu Nasr Muhammad ibn Muhammad al-Forobiy islom falsafasiga alohida hissa qo'shgan bo'lib, u o'zining aristotelchilik va islom teologik g'oyalarini o'zida mujassam etgan mashhur “Mantiq to'g'risida risola”ni yaratdi; islom falsafasining asosi falsafaning o'ziga xosligi va umumbashariyligini tasdiqlashdan iborat. Islomga qanday munosabatda bo'lishidan qat'i nazar, hamma uchun ilohiy logoslar

Dindor musulmonlar har doim faol harakatni o'ylash bilan band bo'ladilar - hech bo'lmaganda Allohga aytilgan ibodatlar yoki Unga aytilgan go'zal so'zlar (zikr deyiladi). Faylasuflar, aksincha, har qanday haqiqiy muammolarni hal qilish uchun emas, balki jarayonning o'zi uchun o'ylashni yaxshi ko'radilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Ergashevna G. L. THE IMPORTANCE AND PLACE OF PHILOSOPHY IN SHAPING THE WORLDVIEW OF MODERN YOUTH //Journal of Social Sciences and Humanities Research Fundamentals. – 2023. – Т. 3. – №. 05. – С. 72-74.
2. Ergashevna G. L. MODERN VALEOLOGICAL TEACHINGS AND THEIR SOCIOANTHROPOLOGICAL ESSENCE //The American Journal of Political Science Law and Criminology. – 2023. – Т. 5. – №. 04. – С. 106-113.
3. Gadoeva L. E. QUALITY OF LIFESTYLE SOCIO-PHILOSOPHICAL CATEGORY //Oriental Journal of Social Sciences. – 2022. – Т. 2. – №. 03. – С. 62-66.
4. Gadoeva L. E., Rakhmatullaeva K. STAGES OF FORMATION OF HEALTHY LIFESTYLE AND ETHNO-MEDICAL CULTURE IN UZBEKISTAN: ANALYSIS OF EXPERIENCES //Builders Of The Future. – 2022. – Т. 2. – №. 03. – С. 1-6.
5. Гадоева Л. Э. История развития понятия «здоровый образ жизни» в Узбекистане //Наука, техника и образование. – 2020. – №. 11 (75). – С. 46-49.
6. Gadoeva L. ETHNOSOCIAL ASPECTS OF A HEALTHY LIFESTYLE //Theoretical & Applied Science. – 2019. – №. 9. – С. 446-449.
7. Choriyeva M. A. THEORY OF KNOWLEDGE AND RATIONALISM IN THE PHILOSOPHY OF FIRDAVSI //European International Journal of Pedagogics. – 2023. – Т. 3. – №. 06. – С. 104-108.
8. Choriyeva M. A. THEORY OF KNOWLEDGE AND RATIONALISM IN THE PHILOSOPHY OF FIRDAVSI //European International Journal of Pedagogics. – 2023. – Т. 3. – №. 06. – С. 104-108.
9. Choriyeva M. A. THE THEORETICAL ORIGIN OF FIRDAUSI'S PHILOSOPHICAL WORLD VIEWS.(ANALYSIS OF PART 1) //Journal of Social Research in Uzbekistan. – 2022. – Т. 2. – №. 04. – С. 34-39.
10. Choriyeva M. A. The theoretical origin of firdausi's philosophical world views.(analysis of part 3) //Builders Of The Future. – 2022. – Т. 2. – №. 03. – С. 7-12.
11. Karimova L. M. SOCIAL PROCESSES SOCIAL MOBILIKNING MOVEMENT QUALITATIVE STREET //American Journal Of Social Sciences And Humanity Research. – 2023. – Т. 3. – №. 10. – С. 17-23.
12. Karimova L. M. JAMI OF SUFI PHILOSOPHY //Journal of Social Sciences and Humanities Research Fundamentals. – 2023. – Т. 3. – №. 05. – С. 105-108.
13. Karimova L. M. ETHICS IN THE WORKS OF ABDURAHMAN JAMI //The American Journal of Political Science Law and Criminology. – 2023. – Т. 5. – №. 04. – С. 73-76.

14. Karimova L. M. IDEOLOGICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF ABDURAHMAN JAMI'S VIEWS ON THE EDUCATION OF THE YOUNG GENERATION //American Journal Of Social Sciences And Humanity Research. – 2022. – T. 2. – №. 07. – C. 28-34.

15. Karimov, N. (2022). Importance of studying and promoting oriental culture and heritage. Oriental Journal of History, Politics and Law, 2(03), 28-33.

16. Akhmedova Z. A. THE CONTRIBUTION OF AHMAD DONISH TO THE DEVELOPMENT OF EDUCATION IN THE EMIRATE OF BUKHARA //The American Journal of Political Science Law and Criminology. – 2023. – T. 5. – №. 04. – C. 64-72.

17. Azizovna A. Z. Spiritual and moral values in the views and activities of Ahmad Donish //European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2022. – T. 2. – №. 06. – C. 174-178.

18. Akhmedova Z. A. PHILOSOPHY OF THE FIRST JADID AHMAD MAHDUM DONISH //CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES. – 2021. – T. 2. – №. 12. – C. 41-44.